

**Komentář ČR ke Třetí zprávě Výboru expertů Evropské charty regionálních či
menšinových jazyků ohledně plnění závazků z této Úmluvy
Českou republikou**

Obsah

1. Komentář k vybraným oblastem	3
1.1. K výborům pro národnostní menšiny - návrhu novelizace zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (body 29, 30, 31 Zprávy).....	3
1.2. Národnostní menšiny a média (body 108, 110, 159, 160, 161, 163, 164, 208, 209, 210, 213 Zprávy).....	3
1.3. K chorvatské menšině (body 40, 41, 59, 71, 89 Zprávy).....	4
1.4. K dotacím na činnost národnostně menšinových organizací (body 48, 49, 50, 51, 54 Zprávy).....	5
1.5. Vysvětlení k jednotlivým bodům	12

Tabulky

1 Dotace Ministerstva kultury na projekt dokumentace chorvatské menšiny za období 2011-2014	4
2 Národnost česká a slovenská v roce 1920 a 1930	13
3 Akce pořádané Českými centry na podporu národnostně menšinové kultury	16
4 Podpora zahraničních aktivit prostřednictvím Ministerstva kultury (rok 2014)	18

Grafy

1 Dotace na vzdělávání a multikulturu za roky 2001-2014	5
2 Dotace po jednotlivých letech	6
3 Dotace na rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin (1999-2014)	6
4 Dotace po jednotlivých letech	6
5 Dotace na kulturní aktivity příslušníků národnostních menšin (1999-2014)	7
6 Dotace po jednotlivých letech	7
7 Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (2007-2014)	7
8 Dotace po jednotlivých letech	8
9 Dotace státní správy úhrnem za období 1999-2014	8
10 Dotace po jednotlivých letech	8
11 Dotace obcí (2002-2014)	9
12 Dotace po jednotlivých letech	9
13 Dotace statutárních měst (2002-2014)	9
14 Dotace po jednotlivých letech	10
15 Dotace krajů (2002-2014)	10
16 Dotace po jednotlivých letech	10
17 Dotace samospráv úhrnem (2002-2014)	11
18 Dotace po jednotlivých letech	11
19 Dotace úhrnem (státní správa i samospráva)	12
20 Dotace po jednotlivých letech	12

Česká republika vítá Třetí zprávu Výboru expertů jako součást kontinuálního dialogu, který významně přispívá k plnění závazků daných Evropskou chartou regionálních či menšinových jazyků. Hodnocení a závěry Výboru expertů budou brány v úvahu při přípravě či revizi opatření zajišťujících plnění těchto závazků, avšak již nyní předkládá Česká republika následující komentář, s cílem vyjasnit některé nejasnosti a doplnit informace k textu zprávy.

1. Komentář k vybraným oblastem

1.1. K výborům pro národnostní menšiny - návrhu novelizace zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (body 29, 30, 31 Zprávy)

Zpráva na několika místech upozorňuje na fakt, že v otázce výborů pro národnostní menšiny (dále jen „Výbor“), které jsou upraveny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, nedošlo v poslední době k žádným legislativním úpravám.

Vláda na své schůzi dne 8. dubna 2015 schválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), jehož součástí je mimo jiné úprava činnosti výborů pro národnostní menšiny a označování ulic v jazyce národnostní menšiny. Návrh novely (sněmovní tisk č. 454) byl rozeslán poslancům Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 13. dubna 2015. Po prvním čtení, které proběhlo dne 29. dubna 2015, návrh projednal dne 11. června 2015 garanční Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj a doporučil jej schválit. Navrhovaná novelizace § 29 a 117 obecního zřízení odpovídá znění schválenému vládou. S ohledem na aktuální fázi legislativního procesu lze předpokládat, že návrh zákona bude schválen do konce roku 2015.

Zpráva podrobuje do značné míry kritice stanovování procentního kvóra pro ustavování Výborů v obcích a označování veřejných prostranství dvojjazyčnými názvy. Vládní návrh novely obecního zřízení (sněmovní tisk 454) se zachováním kvóra počítá.

1.2. Národnostní menšiny a média (body 108, 110, 159, 160, 161, 163, 164, 208, 209, 210, 213 Zprávy)

Na jednání Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) v březnu 2015 byli pozváni statutární zástupci veřejnoprávních médií (Český rozhlas a Česká televize), aby prezentovali přístup těchto médií k národnostním menšinám. Přínosem byla rovněž přítomnost statutárních zástupců příslušných mediálních Rad (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Rada Českého rozhlasu, Rada České televize).

Na základě tohoto jednání byla zahájena debata o možných změnách ve vysílacím schématu národnostně menšinového vysílání Českého rozhlasu a členové Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání, poradního grémia Rady, během půl roku ve spolupráci s příslušnými pracovníky Českého rozhlasu na pěti schůzkách společně vygenerovali první systémovou změnu. Vedení Českého rozhlasu dalo k dispozici kontaktní redaktory/editory v regionálních stanicích Českého rozhlasu, kteří mají komunikovat s kontaktními osobami národnostních menšin ve věci aktivit, o nichž si příslušníci menšin přejí informovat veřejnost. Český rozhlas rovněž v rámci změn ve vysílání připravuje strategii nového národnostně menšinového vysílání Českého rozhlasu. Její návrh dá Radě (pracovní skupině) k posouzení.

Zároveň od listopadu t.r. připravuje Český rozhlas zřízení redakce pro vysílání příslušníkům menšin ze zemí bývalé Jugoslávie a uvažuje se o společné redakci pro ostatní menšiny, které nemají své vysílání (tj. pro běloruskou, bulharskou, maďarskou, rusínskou, ruskou, řeckou,

ukrajinskou a vietnamskou menšinu). Zvláštní pozornost se - vzhledem k aktuální situaci na Ukrajině - věnuje ukrajinské menšině, která požádala o možnost samostatného vysílání.

Zahájený dialog s Českým rozhlasem je hodnocen velmi pozitivně a může znamenat kvalitativní posun k vyššímu respektování menšinových společenství a jejich jazyků.

Výše uvedené kroky by mohly mít pozitivní vliv na řadu oblastí, které jsou v současnosti hodnoceny Třetí zprávou jako problematické (např. obraz menšinových společenství v médiích - bod M nálezů Výboru expertů ve třetím monitorovacím cyklu; postavení němčiny jakožto menšinového jazyka - bod H nálezů Výboru expertů ve třetím monitorovacím cyklu; prestiž romštiny a jejích mluvčích ve společnosti/médiích - bod F nálezů Výboru expertů ve třetím monitorovacím cyklu; odd. 4.1. Zprávy). Jako pozitivum je vnímána účast Rady Českého rozhlasu na diskusích v rámci Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání.

Podobný proces je naplánován pro diskusi se statutárními zástupci České televize.

1.3. K chorvatské menšině (body 40, 41, 59, 71, 89 Zprávy)

V souvislosti s moravskou chorvatštinou považujeme za potřebné upozornit, že Česká republika je teprve ve fázi vyhodnocování na úrovni Rady, zda, případně v jakém rozsahu, přistoupí k zahrnutí moravské chorvatštiny pod ochranu Charty, o čemž ostatně Výbor expertů ví (viz mj. bod 41. hodnotící zprávy).

Mezi Ministerstvem kultury oceněnými projekty v Programu podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice byl i projekt Dokumentace chorvatské národnostní menšiny v ČR, který předkládal spolek Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, Jevišovka. Jedná se o pokračující výzkum, který spočívá ve sběru, třídění a postupném zveřejňování materiálů, jehož cílem je shromáždit materiál dokumentující chorvatskou menšinu, ať už materiální (fotografie, archivní dokumenty, úřední listiny, soukromá korespondence) nebo nemateriální povahy (informace získané prostřednictvím rozhovorů s příslušníky menšiny), který bude prezentován v muzeu v Chorvatském domě v Jevišovce a částečně na internetu a využívají je také odborné a vědecké instituce, s nimiž spolek spolupracuje.

Tab. 1 Dotace Ministerstva kultury na projekt dokumentace chorvatské menšiny za období 2011-2014

rok	projekt	dotace (Kč)
2011	Dokumentace chorvatské národnostní menšiny na jižní Moravě a jejího jazyka	210 000
2012 ¹	Dokumentace chorvatské národnostní menšiny na území ČR v rozmezí let 1840 - 2011	150 000
2013	Dokumentace chorvatské národnostní menšiny na území ČR v rozmezí let 1840 - 2011	80 000
2014	Dokumentace chorvatské národnostní menšiny v ČR	170 000

V letech 2012 – 2014 financovalo vedle resortu kultury také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy z dotačního programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovu. Jedná se o projekty *Rozšíření e-learningového systému na výuku Moravské chorvatštiny*, *Slovník Moravské chorvatštiny* a *Rozšíření slovníku Moravské chorvatštiny a užití slov ve větách*.

Je třeba také dodat, že Rada na svém jednání dne 10. listopadu 2014 zahájila debatu o předpokladech pro zahrnutí chorvatštiny pod ochranu Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Jde v první řadě o to, o jakou formu jazyka by se mělo jednat:

¹ Protože Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR v Jevišovce zaslalo vyúčtování dotace za rok 2011 po stanoveném termínu, dle § 44a zákona č. 218/2000 Sb. se jedná o porušení rozpočtové kázně ze strany příjemce a vztahují se na něj sankce podle příslušných platných právních předpisů, nemohla mu být dotace na rok 2012 poskytnuta. Příjemcem dotace v roce 2012 bylo občanské sdružení Moravští Chorvaté, Jevišovka.

moravské nářečí chorvatštiny, gradišćansko-chorvatský spisovný jazyk (viz přístup Rakouska) či spisovnou chorvatštinu (jak např. použilo Slovensko při ratifikaci Charty).

K obecné podpoře chorvatské kultury či jazyka je na místě zmínit, že dne 15. října 2014 schválila vláda usnesením č. 847 převod finančních prostředků na podporu rekonstrukce Muzea moravských Chorvatů v Jevišovce, a to ve výši 8 351 710,- Kč. Jde o podporu administrovanou Ministerstvem kultury, z programu Podpory rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení. Vychází to ze žádosti chorvatské menšiny z roku 2012, přičemž na rok 2016 se počítá s finanční podporou zhruba ve stejné výši na dokončení nezbytných kroků rekonstrukce tohoto komunitního centra chorvatské menšiny v lokalitě jejího historického usídlení.

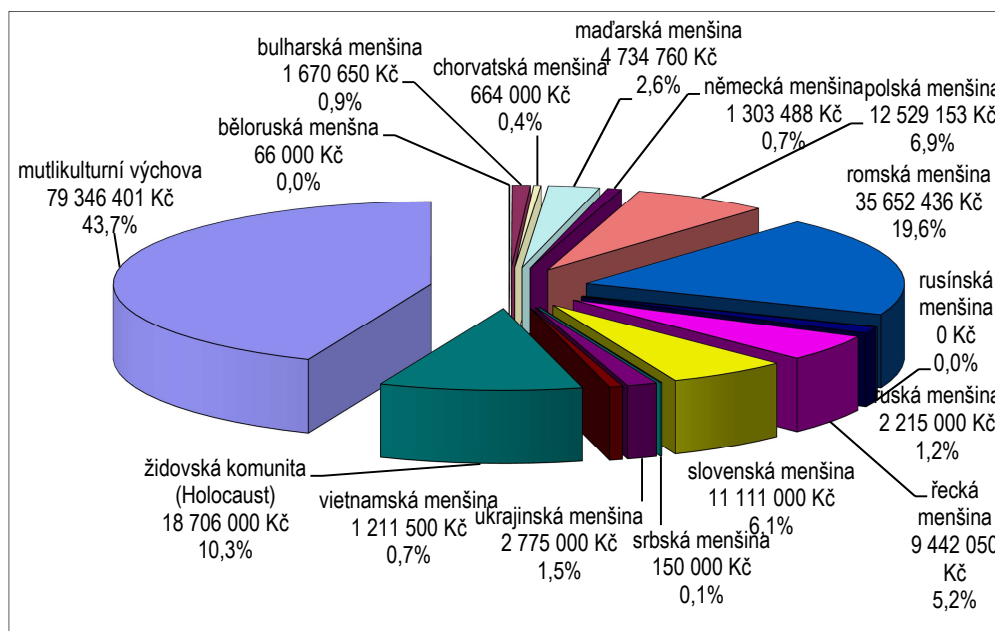
1.4. K dotacím na činnost národnostně menšinových organizací (body 48, 49, 50, 51, 54 Zprávy)

Jak ukazují grafy, znázorňující dlouhodobý vývoj finanční podpory ze strany státu, největší pokles v dotacích národnostně menšinovým aktivitám byl v roce 2013 (pouze u resortu kultury), rok 2014 odráží určitý vzestup. Finanční podpora lokálních a regionálních samospráv vykazuje odlišnou situaci.

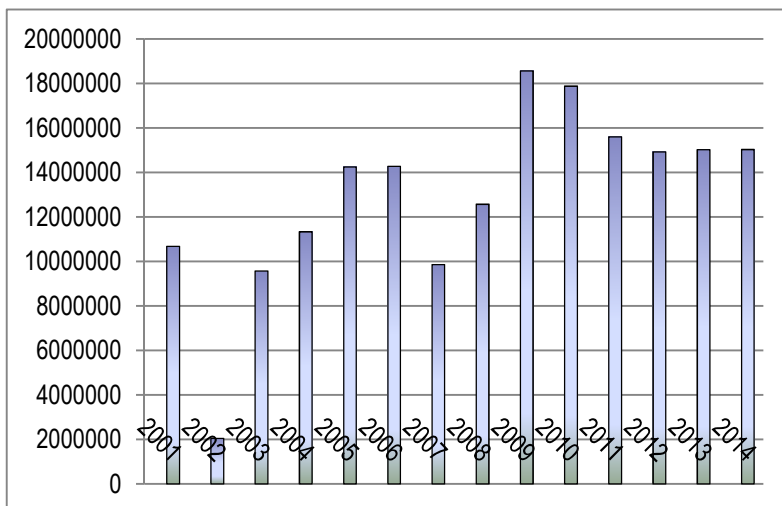
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Program podpory vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy:

Graf č. 1 Dotace na vzdělávání a multikulturu za roky 2001-2014



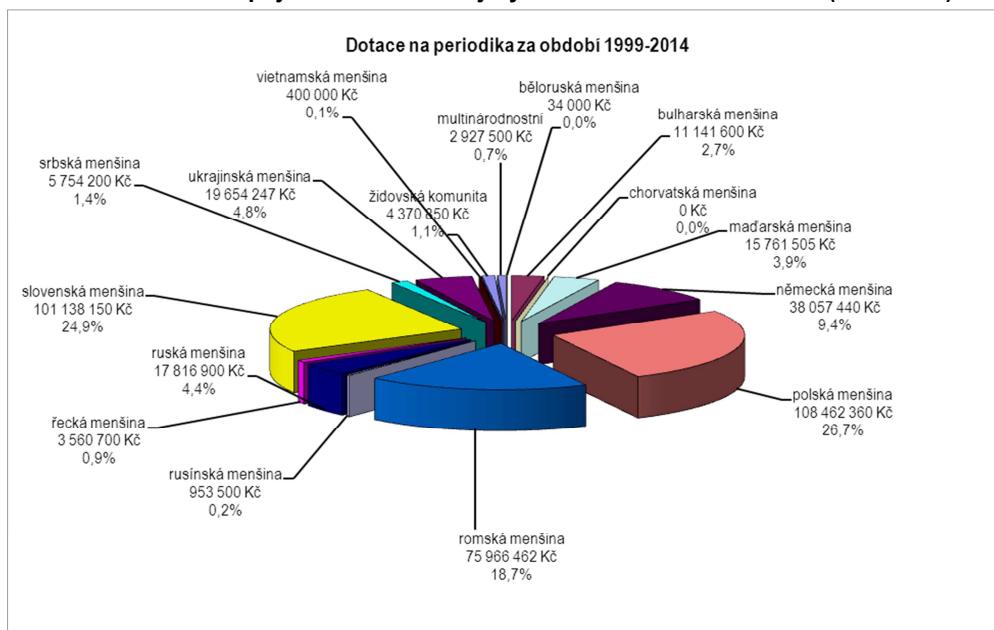
Graf č. 2 Dotace po jednotlivých letech



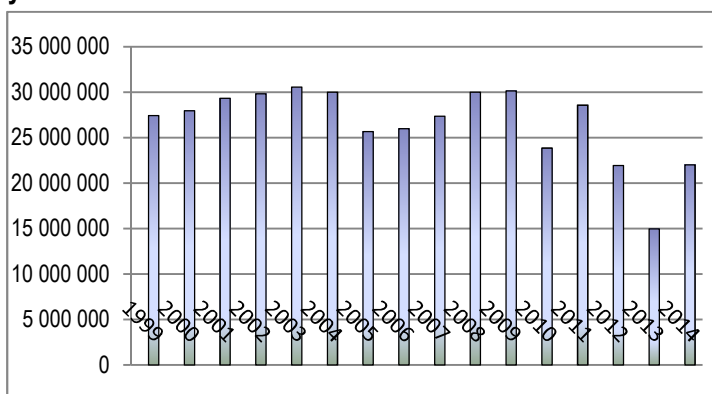
MINISTERSTVO KULTURY

Program podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin:

Graf č. 3 Dotace na rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin (1999-2014)

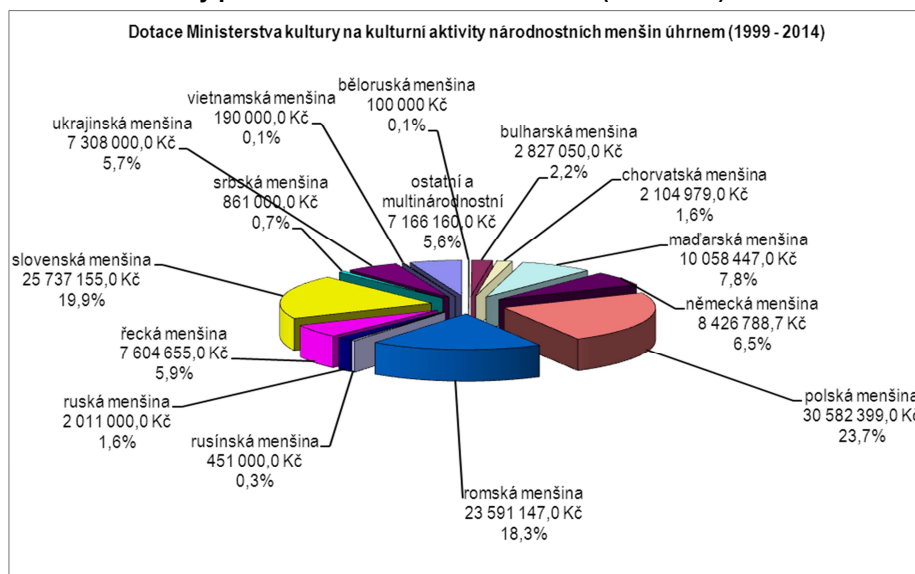


Graf č. 4 Dotace po jednotlivých letech

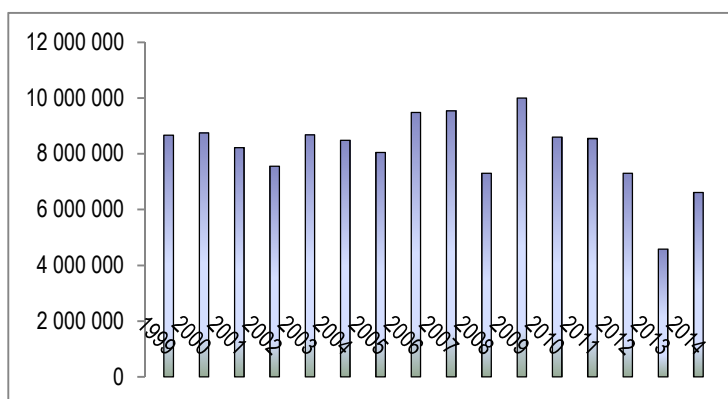


Program podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin:

Graf č. 5 Dotace na kulturní aktivity příslušníků národnostních menšin (1999-2014)

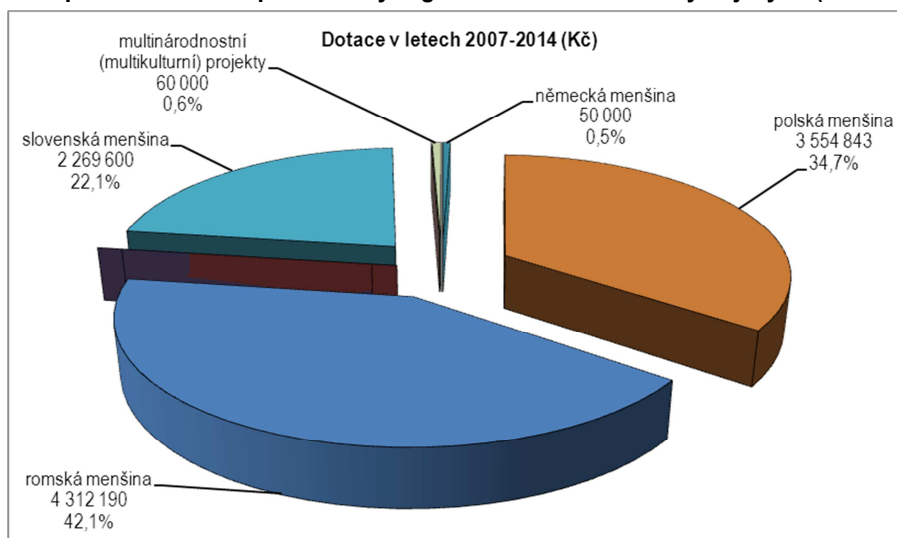


Graf č. 6 Dotace po jednotlivých letech

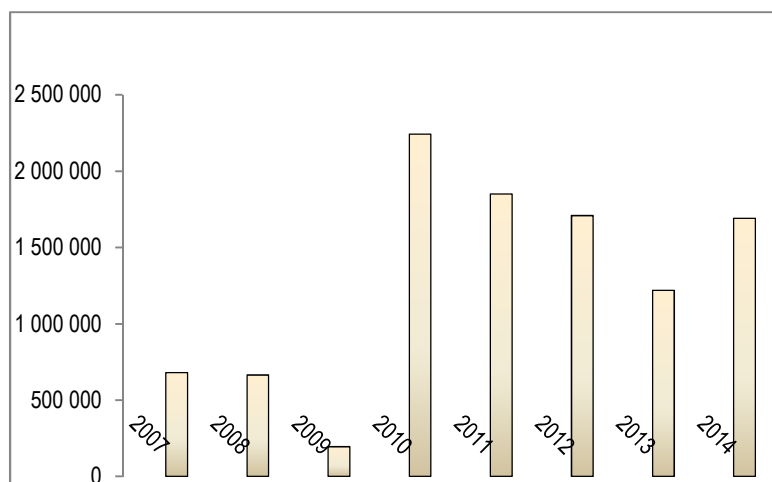


ÚŘAD VLÁDY

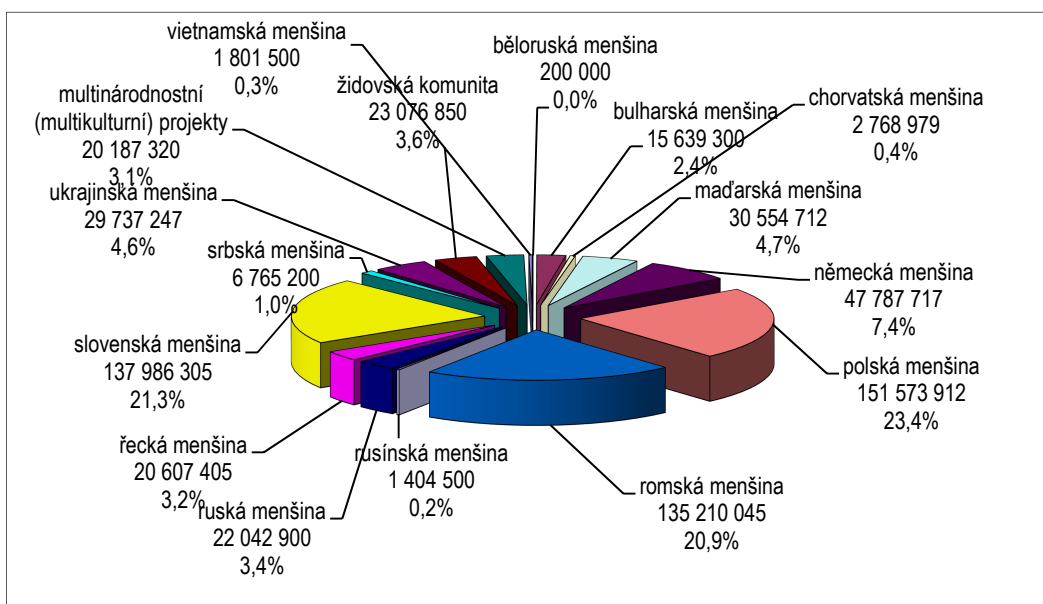
Graf č. 7 Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (2007-2014)



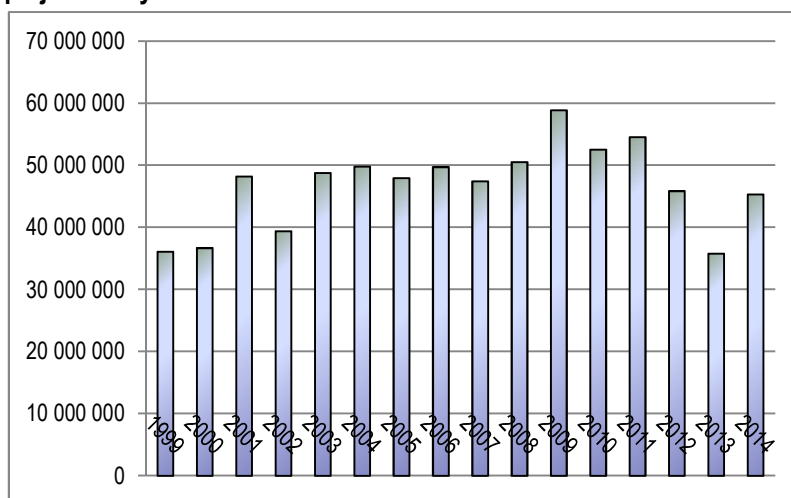
Graf č. 8 Dotace po jednotlivých letech (2007-2014)



Graf č. 9 Dotace státní správy úhrnem za období 1999-2014



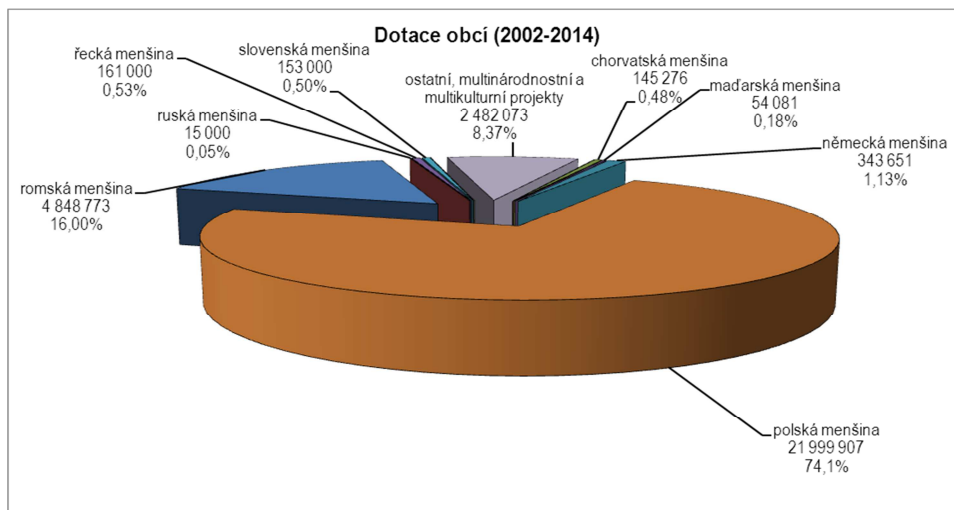
graf č. 10 Dotace po jednotlivých letech



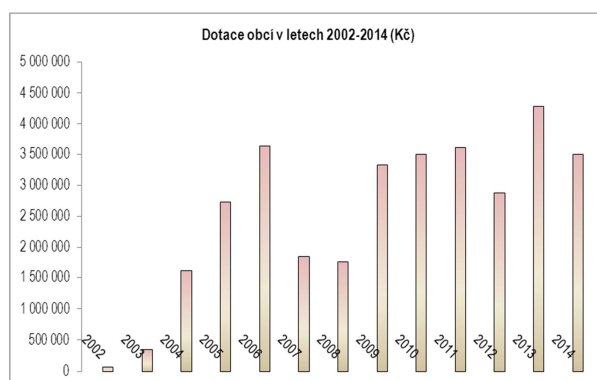
OBCE, STATUTÁRNÍ MĚSTA, KRAJE

U místní a regionální samosprávy je situace odlišná, rok 2013 nepatří v oblasti podpory k těm nejhorším, a to jak u obcí a statutárních měst, tak i krajů. U podpory ze strany obcí dominuje výrazně polská menšina, ve statutárních městech a krajích pak romská menšina a multinárodnostní či multikulturní projekty.

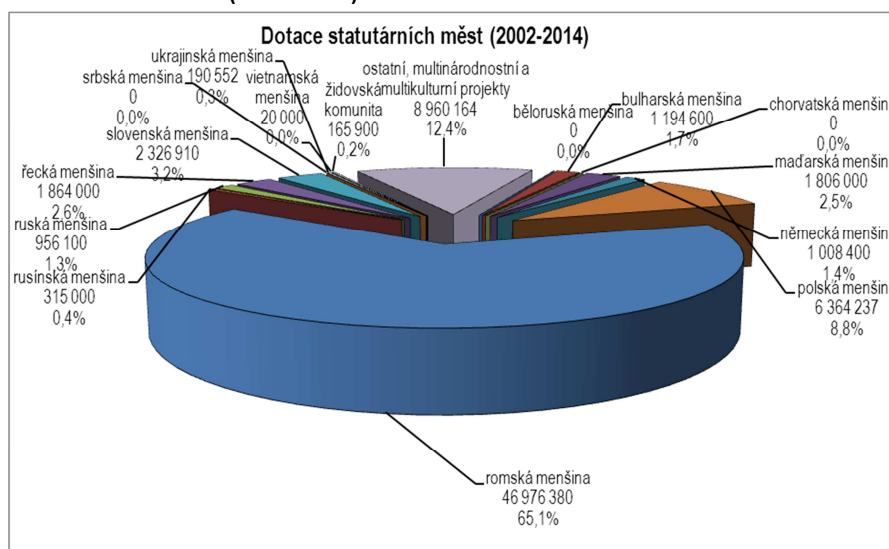
Graf č. 11 Dotace obcí (2002-2014)



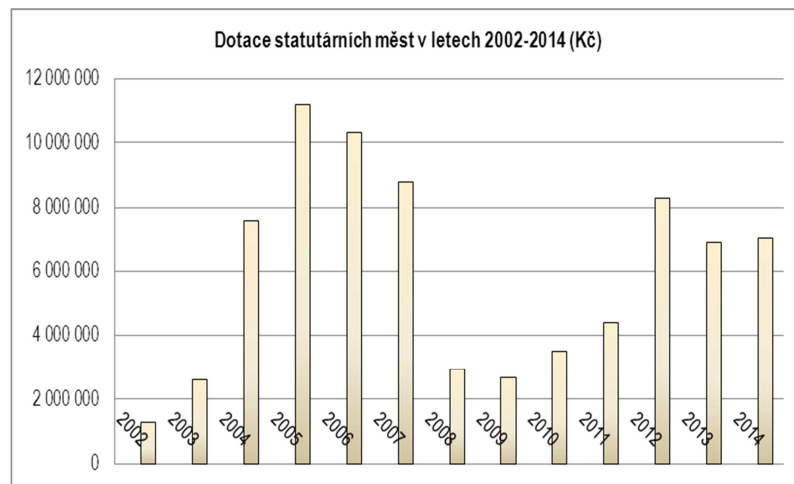
Graf č. 12 Dotace po jednotlivých letech



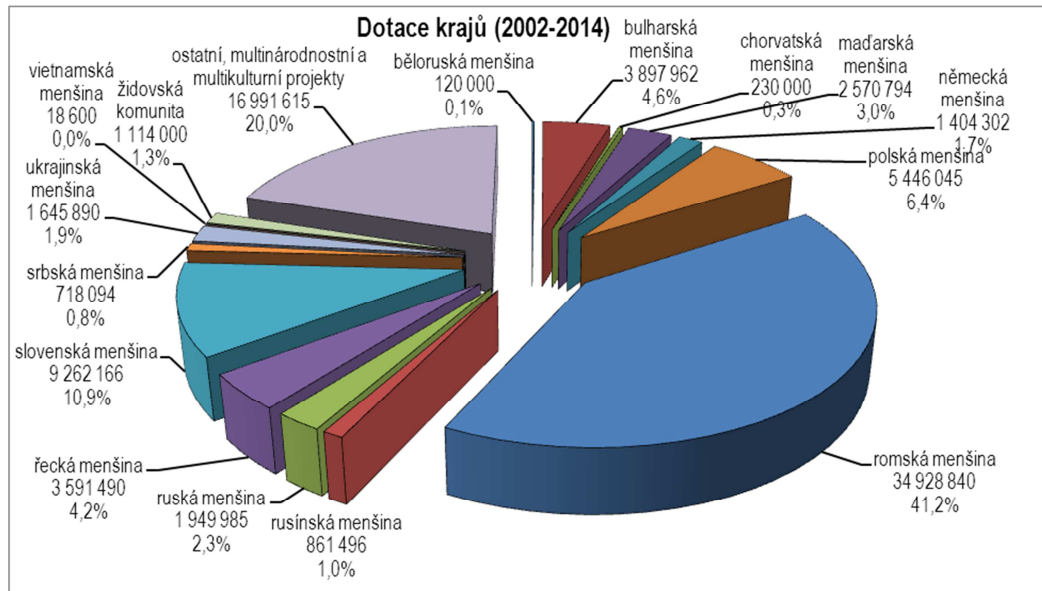
Graf č. 13 Dotace statutárních měst (2002-2014)



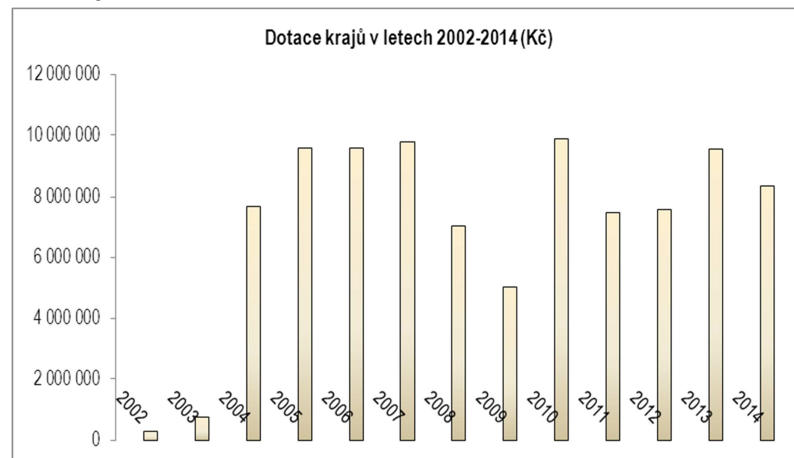
Graf č. 14 Dotace po jednotlivých letech



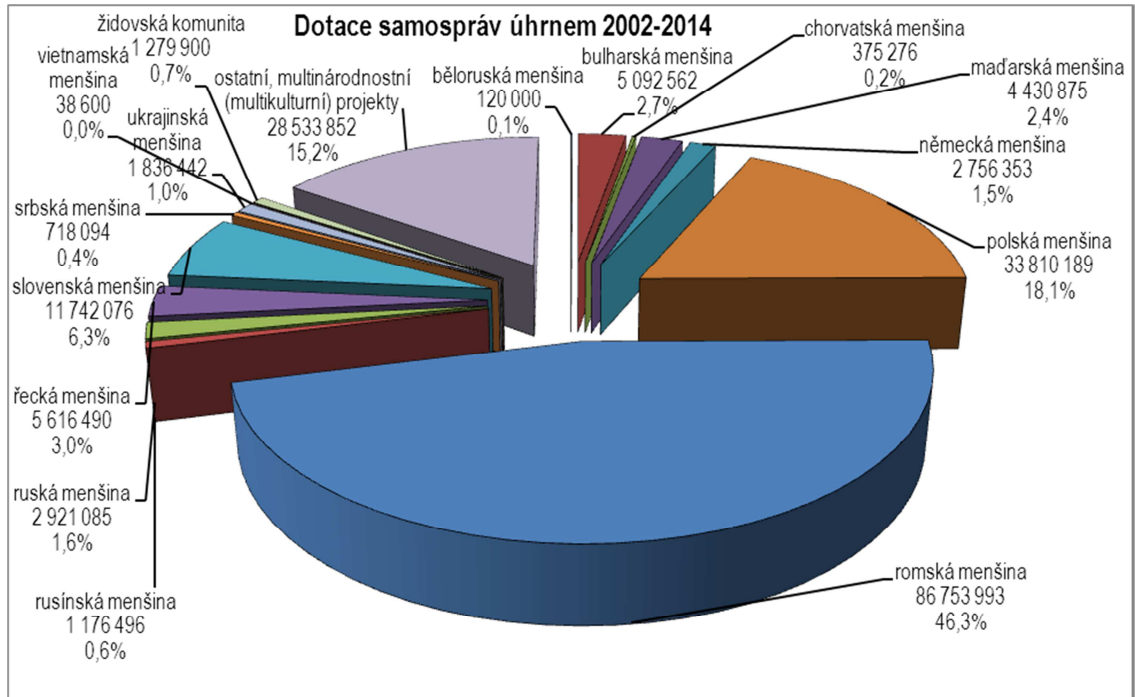
Graf č. 15 Dotace krajů (2002-2014)



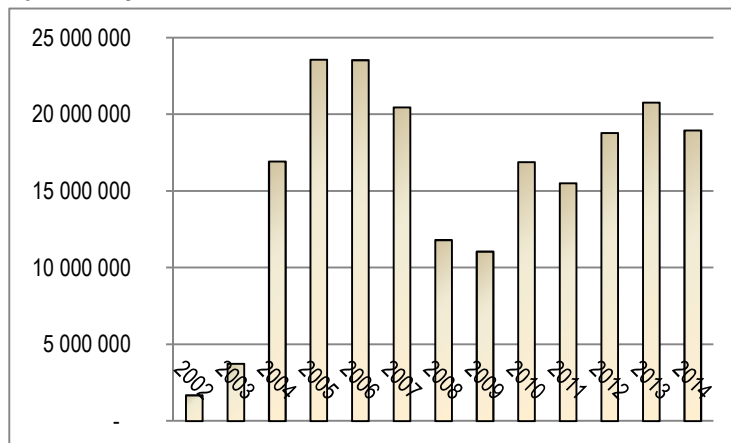
Graf č. 16 Dotace po jednotlivých letech



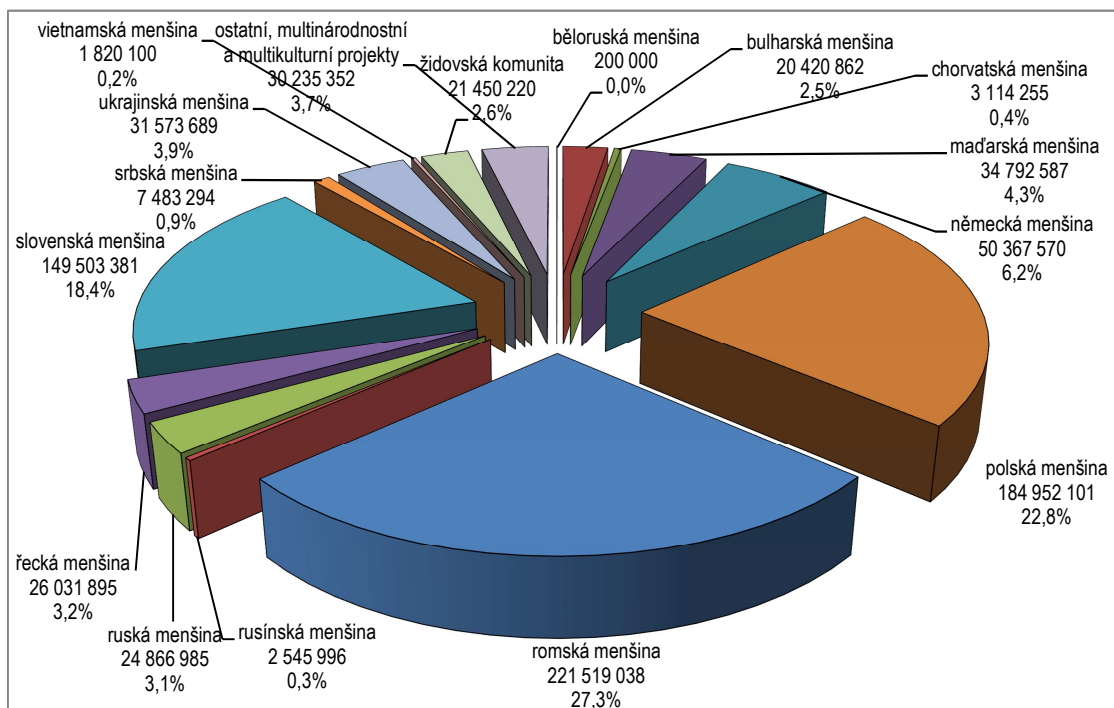
Graf č. 17 Dotace samospráv úhrnem (2002-2014)



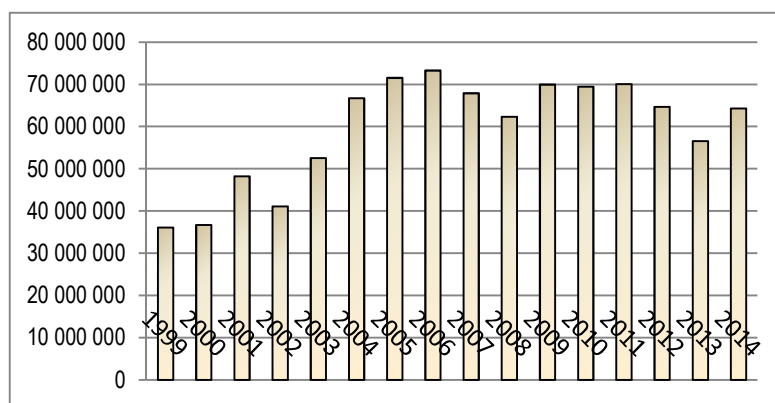
Graf č. 18 Dotace po jednotlivých letech



Graf č. 19 Dotace úhrnem (státní správa i samospráva)



Graf č. 20



1.5. Vysvětlení k jednotlivým bodům

K bodu 19 a 20

K dispozici jsou údaje o slovenské menšině v Čechách, na Moravě a ve Slezsku *en bloc* ze sčítání lidu v letech 1921 (počet těchto osob je 15 630) a 1930 (44 452 osoby). V tomto období se zvyšovaly počty Slováků v Čechách a na Moravě především v tradičních imigračních oblastech - ve velkých městech a lokálně v průmyslových a hornických oblastech. První poválečné sčítání v roce 1950 kvantifikovalo slovenskou národnostní menšinu ve srovnání s předválečným sčítáním téměř jako šestinásobně vyšší (258 025 osob). Důvodem tohoto výrazného zvýšení byl zejména odsun německého obyvatelstva a navazující, zprvu spontánní, osídlování pohraničí, následně pak i organizované doosídlovací akce.

Z období před rokem 1945 jsou k dispozici pouze údaje členící území na tehdejší historické země, přičemž údaje jsou uvedeny pro sčítání lidu v roce 1920² a 1930³ následovně:

Tab. 2 Národnost česká a slovenská v roce 1920 a 1930

země	počet domácího obyvatelstva národnosti			
	české		slovenské	
	1920	1930	1920	1930
Čechy	4 373 159	4 683 220	6 657	30 146
Morava a Slezsko	2 338 974	2 581 628	8 973	13 906
Slovensko	71 733	120 926	1 941 942	2 224 983
Podkarpatská Rus	9 477	20 719	10 298	13 242

K bodu 27

Zástupkyně Svazu měst a obcí je od 16. dubna 2014 členkou Rady.⁴

K bodu 30

Limit deseti procent musí být splněn. Podmínka písemné žádosti spolku je navržena pro případ, kdy v obci přes výzvy zastupitelstva o členství ve Výboru není zájem.

K bodu 31

Slovenská menšina dosahuje 10 % ve dvou obcích (Světlík, okr. Český Krumlov; Bílá, okr. Frýdek-Místek). Pro nezájem zde Výbor nebyl zřízen. Ve dvou obcích, kde žijí příslušníci slovenské menšiny a národnostní menšiny mají dohromady více než 10 %, Výbor byl zřízen (Těrlicko, okr. Karviná; Josefov, okr. Sokolov). Z obcí, které Výbor zřídily, ačkoliv tuto povinnost ze zákona nemají, podílí se vždy slovenská menšina určitým podílem (např. Aš, okr. Cheb, 2,98%; Malá Štáhle, okr. Bruntál, 7,43%; Stanovice, okr. Karlovy Vary, 2,48%). Ze čtyř krajů, které zřídily Výbor, mají tuto povinnost ze zákona tři: Karlovarský, Moravskoslezský a hl. m. Praha.

K bodu 38 a k bodům 90 - 95

Na území ČR je používáno několik dialektů romštiny s různou vitalitou. Jazyková směna ohrožuje (dle výzkumu Semináře romistiky FF UK v Praze) především neolašské dialekty romštiny. Zásadní příčinou tohoto jevu je stigmatizace romské identity (přičemž romština je stále chápána jako jeden z jejích markerů), podceňování komunikačních funkcí romštiny a jejího statusu jako plnohodnotného jazyka. Dlouhodobým cílem opatření směřující k podpoře romštiny je dosažení změny v jejím vnímání, jak u Romů, tak u neromské veřejnosti skrze podporu jejího používání na veřejnosti v plnohodnotné komunikační funkci, nejen v její funkci symbolické, včetně podpory výuky romštiny na základních školách. Výsledky studií také poukazují na určitou nepřipravenost učitelů na práci s dětmi z jinojazyčného prostředí, včetně dětí pocházejících z prostředí, kde se používá romština a/nebo romský etnolekt češtiny. Ve Strategii romské integrace do roku 2020 se proto stanoví opatření vytvořit podmínky pro efektivnější využití dotačního titulu Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků ve vztahu k romštině, podporovat výuku romštiny jako jazyka menšiny na základních školách, podporovat vývoj metodických a didaktických materiálů a pomůcek pro její

² Sčítání lidu v republice československé ze dne 15. února 1921. Československá statistika - svazek 9. Praha, SÚS, 1924.

³ Sčítání lidu v republice československé ze dne 1. prosince 1930. Československá statistika - svazek 98. Praha, SÚS, 1934.

⁴ Jmenována usnesením vlády č. 262 dne 16. dubna 2014

výuku a podpořit výzkum českého jazykového projevu dětí z prostředí, kde se používá v běžné komunikaci romština a/nebo romský etnolekt češtiny; podpořit vývoj v praxi využitelných nástrojů pro nápravu „chyb“ v užívání obecné/spisované češtiny u dětí z tohoto prostředí; vzdělávání učitelů a asistentů pedagoga povinně rozšířit o téma jazykové vybavenosti romských žáků konkrétně a důsledků jazykových a komunikačních bariér obecně.

Výuka romštiny by měla být ve školách zajištěna stejně, jako u jiných méně vyučovaných jazyků (tj. jako doplňující volitelný nebo nepovinný předmět) a měla by záviset na poptávce žáků a jejich rodičů. S ohledem na děti, které jsou jejími mluvčími, není výuka romštiny ve školách jen nástrojem podpory jejího rozvoje jako menšinového jazyka, ale je především nástrojem zvýšení kvality vzdělávání těchto dětí. Informovanost o vlastním jazyce a možnost rozvíjení dalších jazykových kompetencí (např. různá práce s textem) je nahlížena jako samozřejmá součást jazykového vzdělání. Mluvčí romštiny dosud tuto možnost nemají. Lze přitom předpokládat, že rozvoj některých obecných kompetencí získaných při výuce romštiny by tito žáci využili i v jiných předmětech. Výuka romštiny a její začlenění do jazykové krajiny školy též může podpořit vytváření pozitivního vztahu ke škole a rozvoji informovaného a tolerantního školního prostředí. V předchozích letech bylo dosaženo jistého pokroku v přípravě metodických a didaktických materiálů pro české prostředí. Ministerstvo by mělo dále systematicky podporovat vývoj dalších metodických a didaktických materiálů zpracovaných na základě existujících evropských dokumentů pro výuku romštiny a současně by se mělo výrazně podílet na řešení problému nedostatku pedagogů kvalifikovaných pro výuku romštiny a zapojení do struktury českého školství.

Věta „Navíc je speciální školství často prezentováno romským rodičům jako lepší volba pro jejich děti“ není podložena a nezakládá se na pravdě.

K bodu 66

Každý projekt, nejen *Landesecho*, musí získat minimálně 30% hodnoty projektu mimo dotaci. U tohoto projektu jsou ze strany SRN hrazeny náklady na mzdu redaktora, je jím redaktor přímo z Německa. Tím je zajišťována nejen redakční práce, ale i kontakt s rodilým mluvčím. Rozsah finanční pomoci se pohybuje okolo 500 tis Kč, což je kolem 20%.

K bodu 73

Časopis *Romano Džaniben* nezískal finanční podporu pouze v roce 2013, byl podpořen v letech 2011, 2012 a 2014; v letech 2011 a 2012 vycházel tento časopis dvakrát do roka.

K bodu 114

Po dvou zástupcích mají v Radě své členy mluvčí polského, slovenského, německého a romského jazyka.

K bodu 123

V pracovní skupině k reformě financování regionálního školství jsou zástupci polské menšiny: ředitelka Pedagogického centra pro polské národnostní školství v Českém Těšíně, zástupce Společnosti polských učitelů a Kongresu Poláků v České republice.

K bodu 132

Zprávy České školní inspekce jsou na základě plánu inspekční činnosti zpracovávány pro všechny stupně počátečního vzdělávání (předškolní, základní a střední vzdělávání).

K bodům 136 - 144

Čl. 25 odst. 2 písm. b) Listiny základních práv a svobod zaručuje občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám mj. právo užívat jejich jazyk v úředním styku, a to za

podmínek stanovených zákonem. Práva příslušníků národnostních menšin, včetně práv jazykových, jsou pak upravena v zákoně č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, který ve svém § 9 stanoví, že „příslušníci národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky, mají právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy“. Při výkonu tohoto práva ale tento zákon v témže ustanovení odkazuje na podmínky stanovené jinými právními předpisy, tj. i pro případy využití jazyka příslušníky národnostních menšin v trestním řízení se aplikuje trestní řád. Podle § 2 odst. 14 trestního řádu „každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá“. V tomto směru jde o promítnutí čl. 37 odst. 4 Listiny („Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka.“).

Z uvedeného se podává, že formální podmínkou pro užití jazyka národnostní menšiny (respektive regionálního jazyka) určitou osobou je její prohlášení o tom, že neovládá český jazyk. V tomto směru nedošlo od minulého hodnocení k žádné změně.

Je nutné upozornit, že „prohlášení“ ve smyslu § 2 odst. 14 trestního řádu nemá stanovenou formální podobu, postačí, když dotyčný soud či orgánům činným v trestním řízení pouze tuto informaci prakticky jakoukoliv formou sdělí, respektive jim oznámí, že chce použít svůj mateřský jazyk, také může jít o případy, kdy to orgán činný v trestním řízení sezná sám. Není to úkon, který by měl jakoukoliv difamující podobu a byl by tak s to odradit dotyčného v užití regionálního či minoritního jazyka, zejména také z důvodu, že orgány činné v trestním řízení nemohou zkoumat, do jaké míry osoba, která chce užít svého mateřského jazyka, češtinu ovládá či nikoli.

Dále není známo, že by uvedené činilo v praxi nějaké problémy, což je i v hodnotící zprávě uvedeno. Ostatně praxe akceptuje i změnu tohoto prohlášení (jako příklad lze například poukázat na rozhodnutí Krajského soudu v Plzni sp. zn. 6 To 550/2001, podle kterého „*prohlásí-li obviněný kdykoli v průběhu řízení, že žádá o pomoc tlumočnicka, aby tak mohl používat svého mateřského jazyka, je povinností orgánů činných v trestním řízení jeho požadavku vyhovět, byť v předchozích fázích řízení obviněný tlumočnicka nežádal a bylo zřejmé, že je schopen komunikovat v českém jazyce. Není-li tlumočnick k žádosti obviněného zajištěn, jde o podstatnou vadu řízení, neboť tak dochází k výraznému zkrácení práv obviněného. To však nic nemění na zákonnosti procesních úkonů provedených bez účasti tlumočnicka za situace, kdy obviněný před jejich konáním prohlásil, že rozumí českému jazyku a tlumočnicka nežádá*“).

Z hlediska Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jde ve svých ustanoveních Evropská charta regionálních či menšinových jazyků daleko nad její rámec, ať už jde o právo na spravedlivý proces [čl. 6 odst. 3 písm. a) a e) Úmluvy] nebo o právo na svobodu a osobní bezpečnost (čl. 5 odst. 2 Úmluvy). Úmluva totiž vyžaduje, aby byl obviněný [tj. trestně stíhaný, nikoli jakýkoli účastník soudního řízení] seznámen s určitými skutečnostmi „v jazyce, jemuž rozumí“ a byla mu poskytnuta „bezplatná pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví“.

Bude-li se trvat na odstranění podmínky, že k užívání jiného než českého jazyka v trestním řízení určitou osobou, je zapotřebí její prohlášení, že neovládá češtinu, může to přinést zvýšené mandatorní výdaje na překlady a na tlumočení. Stejně tak že by častější tlumočení v případech, kdy de facto není potřeba, mohlo zbytečně a neúčelně prodloužit trestní řízení jako takové. Trestní řízení se musí mimo jiné řídit zásadou rychlosti a hospodárnosti, a tak promítat jednotlivé složky práva na spravedlivý proces. V daném případě je nutné poměřovat právo na spravedlivý proces s právem na užití regionálního či minoritního jazyka. Tlumočení a překlady v případech, jež nejsou odůvodněné neznalostí jazyka, by mohly trestní řízení zatížit více k neprospěchu jednotlivých jeho aktérů než nepoužití minoritního či regionálního jazyka v tom kterém případě.

V kapitole 3.2.1. je obsaženo hodnocení toho, jak Česká republika plní závazky plynoucí z části III Charty ve vztahu k polštině. Domníváme se, že v předložené anglické verzi zprávy dochází v rámci hodnocení naplnění článku 9 Charty k záměně správního řádu se soudním řádem správním. V kontextu celé zprávy a obsahu článku 9, který se zabývá řízeními před soudními orgány, jakož i z dalších souvislostí vyplývá, že zpráva v této části míří na soudní řád správní

(zákon č. 150/2002 Sb.), tedy „the Code of Administrative Justice“, nikoliv „the Administrative Procedure Code“, což odpovídá českému ekvivalentu „správní řád“ (zákon č. 500/2004 Sb.). Pro objasnění zdůrazňujeme, že správní soudy postupují podle soudního řádu správního, který při užívání menšinových jazyků skutečně vychází podpůrně z úpravy občanského soudního řádu, jak se v textu uvádí. Naopak správní orgány ve správním řízení postupují podle správního řádu (the Administrative Procedure Code), který má však svoji úpravu jednacích jazyka. V § 16 odst. 4 správního řádu je řešeno užívání menšinových jazyků příslušníky národnostních menšin (občany ČR), a to podle našeho názoru způsobem odpovídajícím požadavkům Charty.

K bodu 146 a 148

K tvrzení, že „Polští mluvčí často upřednostňují v kontaktu se správními orgány češtinu, jelikož věří, že toto usnadní řízení“ (bod 146., poslední věta) je nutné uznat, že tato domněnka polských mluvčích (jakož i příslušníků ostatních národnostních menšin) je oprávněná. Vzhledem k tomu, že je podle § 16 odst. 1 správního řádu jednacím jazykem ve správních řízeních český jazyk, je nutné v případě, že účastníci předloží podání, případně si přejí i v dalších věcech komunikovat, v polštině (či jiném cizím jazyce), jejich podání překládat. Od požadavku vedení spisové dokumentace vždy i v českém jazyce lze těžko ustoupit. I pokud by totiž úřední osoby u orgánu prvního stupně danému menšinovému jazyku rozuměly, nelze předpokládat, že by se podařilo zajistit stejně jazykově vybavené úřední osoby na dalších stupních řízení (až na úroveň ústředních správních úřadů) a dále v rámci správního a ústavního soudnictví. V úvahu je nutno brát i práva eventuálních dalších účastníků řízení, kteří nemusí menšinovému jazyku rozumět. Zůstává tedy jediná možnost, vést spis primárně v českém jazyce a v případě potřeby souběžně i v jazyce národnostní menšiny. Jak již však bylo řečeno výše, nutnost překladu je nutně doprovázena nejen náklady finančními (které v případě příslušníků polské menšiny nese stát), ale především časovými. Domníváme se, že by mělo být ponecháno na zvážení příslušníků národnostních menšin, co je pro ně v konkrétním případě vhodnější, zda možnost jednat s úřady ve své mateřštině, nebo rychlost přiznání práva, a nenutit je k užívání jejich mateřštiny i přesto, že to pro ně bude v konečném důsledku nevýhodné.

K bodům 175 - 177

Statutární město Brno v roce 2014, obdobně jako v předchozích letech, v dotacích ze svého rozpočtu, podpořilo spolek příslušníků polské menšiny Polonus, projekt Kulturně společenská činnost Polského klubu v Brně v roce 2014, a to částkou 80 tis. Kč (na finanční podpoře se podílel i Jihomoravský kraj). Rovněž tak z rozpočtu hl. města Prahy byly finančně podpořeny dvě výstavy Polského klubu v Praze (Veškerenstvo věcí – sochařská tvorba a výstava fotografií), celkovou částkou 80 tis. Kč.

K bodům 180 a 220

Tab. 3 Akce pořádané Českými centry na podporu národnostně menšinové kultury

NĚMECKÁ

<i>české centrum</i>	<i>datum</i>	<i>pořad / anotace</i>
Mnichov	10.12.2013	Jak to vidí třetí generace Projekt Goethe Institutu Praha ukazuje příklad 4 mladých lidí mezi 18 a 35 lety, jež reprezentují třetí generaci německy mluvící menšiny v Čechách. V krátkých filmových portrétech vyprávějí, jaký účinek na vědomí vlastní identity má pro ně německý jazyk dnes.
	19.10.2012	Varhanní koncert: Hudba ve službě česko-německého sousedství
Vídeň	3.3.2014	Hudební náladové obrazy česky a německy mluvících skladatelů. Josef Bohuslav Foerster und Erwin Schulhoff @ Rok české hudby 2014 Díla dvou skladatelů, jejichž kompoziční činnost musela být kvůli politickým otřesům a zločinům 20. století přerušena či upadla do zapomnění.
Paříž	3.3.2014	Hudební náladové obrazy česky a německy mluvících skladatelů

POLSKÁ

Varšava	19.10.2013	Český básník a performer Foll na velkém festivalu slam poezie ve Varšavě Improvizace v polštině - český básník Jakub Foll, přednášející na DAMU a mistr ČR v slamové poezii.
	23.-26.9.2014 24.-26.7.2013	Evropský den jazyků – seznamte se s češtinou Jazyková cvičení o polsko-českých jazykových chybách. Místo: Varšavská univerzita
Berlín	22.9.2013	Rozdělená města a území Český Těšín, Cieszyn a Těšínské Slezsko: přednášky a koncert J.Nohavici

ROMSKÁ

Bukurešť	8.-16.2.2013	Koncertní turné + workshopy Mária Biháriho a Bachtale Apsa
	23.-25.9.2013	Mário Bihári & Gadjo.cz @ SOUNDCZECH
	9.4.2013	Koncert u příležitosti Mezinárodního dne Romů Klavírista Cătălin Răducanu - improvizace čerpající z romské hudby
	20.-24.8.2014	festival Banát Mezi účinkujícími byla romská skupina Bitumen Beat
	23.9.2013-12.10.2013	2. ročník festivalu SOUNDCZECH Iva Bittová, Mário Bihári & DJ Gadjo.cz
Bukurešť	7.-10.6.2012	Mário Bihári & Bachtale Apsa na festivalu IRAF
Sofie	22.2.2013	Mário Bihári a Bachtale Apsa - koncert
	21.2.2013	Workshop s Máriem Bihárim a Bachtale Apsa
Stockholm	13.8.2014	kulturní festival v Göteborgu Věra Bílá a Kale koncert
New York	19.11.2013	Večer s Helenou Třeštíkovou Uvedení dokumentu české režisérky a diskuse s autorkou dokumentu o romské osobnosti, Vojtovi Lavičkovi: Nahoru a dolů
Vídeň	26.-29.4.2014	11. ročník festivalu Crossing Europe Helena Třeštíková: Vojta Lavička – Nahoru a dolů @ Crossing Europe
Moskva	6.2.2013	PAVEL ŠPORCL - GIPSY WAY, koncert romské hudby
Varšava	5.-12.12.2012 18.5.2014	České filmy na varšavském festivalu lidskoprávních filmů WatchDocs Porota vybrala z asi 1200 filmů 70 snímků. Z ČR byl vybrán snímek „Vojta Lavička“ (H.Třeštíková).
	28.-29.7.2012	Mezinárodní dny romské kultury Skupiny Terne čhave, Romano Suno Ciagny alom ze Satoralajuhely, polské skupiny Kale Jakha z Nowé Huty, divadlo Romathan ze Slovenska
Mnichov	6.5.2013	Benga Show U příležitosti otevření výstavy „Dějiny a současnost Sintů a Romů v Evropě“ romská skupina Benga Show.
	9.9.2012	koncert romské skupiny Bitumen Beat V rámci Pražského ostrova na Corso Leopold
	28.4.2012	Le Čavendar Romská hudební skupina z Rokycan
Paříž	4.5.2012	Cindži Renta , romská skupina z Českého Krumlova
Düsseldorf	1.9.2013	skupina Čankišou na festivalu Tropen Tango
	31.8.2013	Čankišou na folklórním festivalu v Krefeldu
Budapešť	11.8.2013	romská skupina Terne Čhave na Szigetu
	20.9.2012	Bitumen Beat na festivalu A 38
Brusel	14.6.2013	Czech Street Party již posedmé! Alžběta Kolečkářová, Michal Hruža, Čankišou a David Koller
Berlín	8.12.2012	koncert romské skupiny Bitumen Beat

SLOVENSKÁ

Bratislava	4.7.2014	Spojila nás píseň Koncert zrakově hendikepovaných umělců ze země V4.
	28.11.2013	Czecho Mecho České centrum a OZ literarnyklub - Slam poetry
	17.11.2012	NÁŠ CIEL JE ZAJÍČEK Čtení z dramatických textů, koncert skupin URBAND a DG307
	27.11.2014	Pohádečko moje - Rozprávočka moja Čtení z československé pohádkové knižky pro děti a beseda s autorkami
Paříž	2.3.2014	Česko-slovenské duo , koncert v rámci Roku české hudby
Vídeň	19.3.2014	Československé komorní duo Antonín Dvořák & přátelé
Londýn	30.11.2013	Československá párty s Midi Lidi, Lavagance a Puding paní Elvisovej , koncert
	26.10.2013	Československá párty Chinaski, Polemic, Mario Bihari (romský šansoniér) a Dj Gadjo.cz
Bukurešť	14.5.2013	Czech - Slovak Battle Koncert, slovenský a český cimbalista

OSTATNÍ (Holocaust, jidiš)

Stockholm	23.2.2014	Film a recitál Refuge in Music: Terezín Projekce dokumentárního filmu, který skládá poctu významným židovským skladatelům a hudebníkům uvězněným v nacistickém koncentračním táboře Terezín.
Mnichov	18.5.2014	Cesty utrpení - stezka života (koncert) Oratorium R. Z. Nováka, jež odráží německo-českou minulost: lhostejnost většiny obyvatelstva k Holocaustu na německé straně a vyhnání Němců na české straně.
Berlín	11.3.2012	Jidiš ve třech Hudební program představuje nový přístup k židovským písním.
Paříž	21.9.2014	Modlitba za Terezín Kvartet Debussy skládá poctu skladatelům deportovaným do Terezína.

Tab. 3 obsahuje doplnění údajů ze Třetí periodické zprávy o plnění závazků vyplývajících z Evropské charty regionálních či menšinových jazyků v České republice, a to původní tabulky č. 26 Třetí periodické zprávy, o podpoře zahraničních aktivit prostřednictvím Ministerstva kultury.⁵ Doplněn je rok 2014.

Tab. 4 Podpora zahraničních aktivit prostřednictvím Ministerstva kultury (rok 2014)

POLŠTINA

<i>projekt</i>	<i>organizace / příjemce dotace</i>	<i>dotace (Kč)</i>
Amatérské sdružení hudebníků - dechový orchestr mladých, Jistebník	VIII. Turniej orkestr detych o „Krystalové kolo“, Polsko - Kolo	20 000
Folklorní sdružení Rosénka, Praha	Mezinárodní folklorní festival „World under Kyczera“, Polsko - Legnica	30 000
Chorus Ostrava, Ostrava	III. Gdaňski Miedzynarodowy festival choralny, Polsko - Gdaňsk	25 000
Pěvecké sdružení ostravských učitelek, Ostrava	18. Mezinárodní festival „Varsovia Cantat“, Polsko - Varšava	20 000
Polské umělecké sdružení Ars Musica, Český Těšín	VI. Miedzynarodowy Wroclawski festival choralny „Vratislavia Sacra“, Wrocław	15 000

⁵ Program na podporu zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit.

RO. NA. TA., Nový Jičín	Puellae et pueri na mezinárodním festivalu ve Varšavě, Polsko – Varšava	20 000
Vojtěch Kouba, Chrást	Účast folklorního souboru Lidová muzika z Chrástu na Mezinárodním studentském festivalu v Katowicích, Polsko – Katowice	14 000

SLOVENŠTINA

<i>projekt</i>	<i>organizace / příjemce dotace</i>	<i>dotace (Kč)</i>
Sdružení dětského pěveckého sboru Svítání, Praha	Svítání na Musica Sacra Bratislava, Slovensko – Bratislava	30 000
Smíšený pěvecký sbor Vokál, Přerov	Soutěžní festival Slovakia Cantat, Slovensko – Bratislava	10 000